

ОЛЕСЯ БРІЦІНА

/ІМБЕ ім.М.РИЛЬСЬКОГО АН УРСР/

ЗБІРКА В.ГНАТЮКА "ГАЛИЦЬКО-РУСЬКІ АНЕКДОТИ"

/текстологічні засади та едиційна практика/

1. Вивчення особливостей збирацької роботи В.М.Гнатюка, розгляд теоретичних засад, на яких вона ґрунтувалася, становить не лише історичний інтерес, а й має непересічне значення для сучасної текстологічної теорії та практики. Розгляд питання на матеріалі збірки прозових творів зумовлений передусім нерозробленістю питань фольклорної текстології у цій ділянці, а також її унікальною повнотою, як для регіональної колекції.

2. Проблема автентичності фіксації фольклорного репертуару включає ряд аспектів, зокрема, точність запису усного тексту, відтворення діалектних рис на різних рівнях від акцентології до морфології. Цими рисами відзначається збірка, водночас при записуванні "під диктант", до якого вдавався В.Гнатюк, безперечно, втрачалася спонтанність усного мовлення, текст набував рис більшої синтаксичної упорядкованості.

3. Варіативність фольклорного тексту і питання про "паралелі". Оцінюючи анекдоти не лише як явище національне, але й міжнародне, В.Гнатюк вважав за необхідне подавати їх на тлі принаймні європейської фольклорної та літературної традиції. Національні варіанти творів вчений розглядав як джерело пізнання історії тексту, його географічного поширення, регіональної своєрідності та свідчення активності побутування тексту. Застерігаючи від записування близьких варіантів одного і того ж твору, В.Гнатюк водночас не заперечував, як це може видатися на перший погляд, важливості так званих "повторних" записів, що засвідчує наявність у збірці ряду варіантів творів одного і того ж сюжетного типу, зафіксованих від різних оповідачів і від одного носія. Зроблено й спробу, на

жаль, не в усьому досконалу, публікації варіантів більшої чи меншої структурної віддаленості.

Досвід укладання прозових збірок В.Гнатюка, і, зокрема, збірки анекдотів, має стати надбанням сучасної науки, а його критичне осмислення сприятиме удосконаленню текстологічної та едиційної практики.

ІРИНА КИМАНОВИЧ

/ІМФЕ ім.М.Рильського АН УРСР/

НОСІЙ СМІХОВОЇ ТРАДИЦІЇ

/за матеріалами зібрання анекдотів В.Гнатюка/

Серед 700 текстів /за нумерацією укладача/, опублікованих у збірці В.Гнатюка "Галицько-руські анекдоти" /Етнографічний збірник, т.УІ, 1899/, подано 359 записів 1897 року від Тимка Гринишина, мешканця села Пужники Буцацького повіту. "Приповідки" Т.Гринишина - своєрідне і значною мірою унікальне явище в українській традиції, що, попри певні обмеження, відображає через репертуар одного носія побутування традиції в її історичній і регіональній своєрідності. Нашу увагу привертають перш за все анекдоти, хоч і твори інших жанрових різновидів /сатиричні та гумористичні бувальщини, перекази, спогади, оповідання-роздуми, пародії, загадки, гуморески, каламбури, притчі, небилиці тощо/ також причетні до творення сміхового жанру і у згаданому аспекті надзвичайно показові /зрештою, укладач, вочевидь, на цій підставі і включив їх до тому/.

За калейдоскопом персонажів, сюжетів, тем спробуємо побачити своєрідність сміхового світу. Осмислення тематичного і сюжетного розмаїття творів надзвичайно важливе для розв'язання поставленої мети, і розгляд цього аспекту є необхідним, проте недостатнім. Тому доцільно звернутися до аналізу персонажів, їх характеристик і властивих їм функцій, дослідити особливості вияву семантичних